

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓHIVATAL
hová a dolgozatok
és előfizetési pénzek
küldendők :
Kolozsvár, Ref. Theologia
2. számú lakás.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET „EGYHÁZI
ÉRTEKEZLET“-E TÁMOGATÁSÁVAL
SZERKESZTIK:

NAGY KÁROLY, VAJDA FERENCZ,
ref. theol. tanár, felelős szerk. sz.-lónai pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy iven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona. Negyedévre 1 korona.
Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára 10 fillér.

A legfőbb mentőeszköz.

Rég beszélnek mindenfelé, az ujságokból pedig naponként olvashatjuk, hogy pusztul a jó székely nép. Az a nép, a mely legrégebb lakója szép magyar hazánknak, tömegesen vesz bucsut a drága anyaföldtől. Nem tudja eltartani az (!) Az a nép, a mely oly erős, oly boldog volt egykor, elgyengült, nyomorral küzdök. Lesz-e mód a megtartására, visszahozható-e még ellankadt tagjaiba a régi erő, bágyadt tekintetű szemeibe a régi tűz, fásult szívébe az erős akarat, egész életére a boldegság, a jóllét: ki tudná biztosan megmondani?

Csik-Tusnádon most ezekről tanácskoznak. Összeültek ott az ország minden részéből azok az emberek, kiket a pusztuló fajhoz vérségi kapocs fűz, kik erősen elhatározták a székely nép megmentése érdekében tenni valamit. — Kísérje Istennek áldása nemes munkájukat, „mert Istené a földnek megoltalmazása!“ (47. Zsolt. 10. v.) Nélküle hijába fáradsz az építők. (127. Zsolt. 1.)

Jól esik tudnom, hogy azok az emberek, kik tanácskozással összeültek, a nép nemcsak anyagi, de szellemi jóllétének előmozdítását is munkálni akarják. Mikor arról tanácskoznak, hogy mit kellene tenni a nyomoruság terjedésének megakadályozására, eszükbe jut, hogy nemcsak testi, de lelki szegénység is nyomorgatja ezt a népet és a régi vallásos élet föllevenítésére is tenni akarnak valamit.

Ez az az egyetlen biztos pont, melyre támaszkodva munkájukat siker fogja koronázni. Hiszen az az öreg, édes anyaföld most is csak úgy meghozza munkás gyermekeinek az élet fenntartására szükséges javait, mint az elmúlt,

régi jó időkben. Az a föld most is „gyümölcsöt terem, először füvet, azután fejet, azután gabonát a főben“ (Márk IV. 28.) és miután a gya-korta való záport beissza és terem füvet azoknak hasznára, kik azt mivelik, most is áldást vesz Istenről. (Zsid. VI. 7.) Oh, a föld, az most is a régi, a szerető édes anyaföld, csak az emberek változták meg rajta, csak gyermekei lelkének nincs ott meg a régi nyugalma, boldogsága. S e régi boldogság visszaszerzése érdekében nem kell, nem szabad más hazát keresni. A családi hajlékban beállott boldogtalanság is ott, ama négy fal között orvosolható legjobban, legbiztosabban.

Fáj az ember szive, mikor hallja, hogy már annyira nagy lett a nyomor, hogy *székely-mentő* munkálatokról kell beszélni. És az egykor erős székely népnek ezt el kell hallgatnia. Az egykor oly büszke népnek a felajánlott botra rá kell támaszkodnia. Mert valóban gyenge, valóban erőtlen lett.

Nem hivatásunk e gyengeségnek minden jelét itt felsorolni. Elvégezzük azt a szakemberek. Csak egyre mutatunk rá, a mi kétség nélkül a legijesztőbb jel, mert a nyomoruságok legelső csiráját ez rejti magában: a folyton sülyedő egyházi életre.

Nem is olyan régi időkben még a székely egyházak, a székelység egyházi élete mint első, mint példaadásra leginkább hivatott állott a többi egyházak, Erdély más lakói előtt. A tiszta evangéliumi tanításhoz való törhetetlen ragaszkodás, az ősök szent örökségeként szállt firól-fira. Tiszta erkölcs, egyszerűség, nyílt, őszinte bécületesség jellemezték a székely népet. A meghajlást csak mint keresztyéni aláza-

tosságot, a gyengeséget csak mint krisztusi szelidséget ismerte. Munkáját Isten nevében kezdte s azzal is végezte be. Gyűlölte a káromkodót, szerette a jót, a kegyeset. Nem volt henye, dologtalan senki közöttük, de nem volt kapzsi sem, csupán e föld mulandó kincsei után áhító. Az a hagyományos „székely fufang“ nem ferde lelkiségben, az igazság elnyomásában, hanem a napok bölcs felhasználásában, az idők jelének okos megértésében állott. Munkálkodott, a mig nappal volt, s nem félt az éjszaktól, melyben — az irás szerint — senkisémm munkálkodhatik. Hogy is félt volna! — Hiszen egy népnek sem volt külön erőssége, hatalmasabb vezére, mint neki. Egy nép sem ragaszkodott oly erős hittel Istenéhez, legfőbb Urához, mint ez az evangelium alatt élő, jó kálvinista nép.

És most, azt mondják, nem, mindenfelé hirdetik, neki is meg kell hallania, hogy ezt a népet meg kell *menteni*.

És valóban, ha látjuk, hogy nap-nap után hol egy, hol más helyen tűnnek föl közöttük oly jelek, melyek e népről adott előbbi rajzot elhomályosítják, el kell gondolkoznunk azok fölött. Mintha eltűnt volna már szivéből az evangeliumi valláshoz való az a törhetetlen ragaszkodás, most egy, majd más érdek ingatja meg. Erkölcse nem a régi, szeplőtlen tisztaságu már. Régi szép egyszerűségét külső és belső dolgokban, jellemében és ruházatban a cifraság váltotta föl. Munkája mintha nem volna már az az öntudatos, biztos munka örökkévaló kincsekért, hanem ide-oda kapkodás, mulandó, földi javakért s a nagy zavarban el-elfelejti Isten nevét. Pedig ezzel legfőbb erősségét veszíti el.

És én mégsem *megmentésekről*, csak *föl-*

ébresztésekről akarok hallani jó székely véreim! Hiszem, hogy nem halt ki még belőletek az az őserő, mely annyi vész, viharban oly sok időn át megtartott, megőrzött az enyészettől.

Hiszem, hogy jóra fogékony lelketek megérti a csik-tusnádi nagygyűlés nemes célját és saját jóllétetek, boldogságtok érdekében meghalljátok az ébresztő szózatot: higgyetek, munkálkodjatok! Ugy legyen!

Csirmay Zoltán.

Példa és szokás.

— Fejezet egy régi könyvből. —

Akiket én szeretek, megfeddem és megdorgálom; légy buzgóságos azért és térj meg.

János Jel. k. III. 19.

Egy avatag levelü régi könyv fejezetét óhajtom az alább következő sorokban ismertetni. A francia reformátusok bibliafordítója, *Osterwald Frigyes János*, neufchateli tudós lelkész írta a 17-ik század végén, A keresztyének között az idő szerint uralkodó romlottságnak kutfejeiről elmélkedvén. A nagy feltűnést keltett munka rövid idő alatt több kiadást ért francia, angol, német és holland nyelven; magyarra fordítva az 1745-ik esztendőben adták ki Debreczenben.

A tudós bölcselő és híres egyházi szónok műve XIV. Lajos romlott korszakában hagyta el a sajtót; de valódi életbölcsességgel felhozott igazságai korunk viszonyaira is sok tekintetben illenek és azért ma is megszívlelendők.

TÁRCZA.

Szülőföldem.

Széles e világon

Jártam messze fölön,

Voltam idegenben, —

De bármerre jártam,

Visszavágytam hozzád,

Édes szülőföldem.

Találtam mindenütt

Szeretetre, szivre,

— Hisz' azt nem tagadom, —

Hej! de mégis, mégis

Mintha másutt lett vón'

Minden gondolatom ...

Az én szülőföldem

Végtelen rónáján,

Tündér délíabján:

Ott pihen meg az én

Hazajáró lelkem

Gondolatom szárnyán ...

Oda vonz a szivem

A kanyargó Tisza

Árnyékos partjára,

Tatárvértől körér

Kalászatot termő

Nagy Muhi pusztába.

Ott szóltam először

Édes anyám nevét

Piczingy gyermekajkkal,

Ott hangzott először

Rengő bölcsöm mellett

Az édes dajka-dal.

Ott játszadoztam el

Gyermekkorom apró,

Ártatlan játékát,

Ott szállt el ajkamról

— Remegő szivemből —

Az első imádság.

Ott tanított apám

Vidám játék között

Az első betüre,

Ott tanított meg a

Régi hősök álmán

Hazaszeretetre.

Oda hí, oda int

A jegenyefáknak

Ezért nem tartottam érdektelennek a régen feledésnek adott könyvből egy fejezetet, mely a romlottság egyik fő kútfejéről: *a mások példájának és a szokásnak helytelen módon való követéséről* szól, ismertetni,

Kétségtelen lévén — mondja az író — a példának nevelő és vonzó hatása: a mások példájának követése (a rosszban) egyik fő kútfeje a romlottságnak az emberek közt, kik a rosszra való hajlandósággal születnek s őket teljesen megvesztegetvén azt cselekszi, hogy a romlottság a világon teljes hatalommal uralkodjék.

A példa gyakran közkeletű szokássá válik, a szokáshoz pedig könnyen és gyorsan alkalmazkodnak az emberek, kik többnyire azt hiszik, hogy ahhoz alkalmazkodván helyesen cselekszenek. Az általános szokás ugyanis az emberek közt törvény erejére emelkedik s annak megfelelően ítélik meg, mi a helyes és helytelen, mi szabad és mi nem szabad.

Erre indítja az embereket az emberi gyengeség is, mely az általános szokásokkal szembeállani nem mer és gyakran lelkiismerete ellenére rabja lesz a szokásnak s így mindinkább terjed a tévelygés, rendetlen élet és romlottság.

A romlottságnak ezen egyik fő fontosságu kútfejéről, annak hatásáról és a káros hatás ellensúlyozásáról a *hitéletre*, az *egyházi rendtartásra* és az *emberi erkölcsökre* vonatkozólag, következőképpen elmélkedik a szigorú erkölcsű bölcsész.

A keresztyén vallás nem az emberek állhatatlan szokásától vagy vélekedésétől függ: hanem azok az igazságok, melyeket tartalmaz, örökkévaló igazságok, azoknak fundamentuma

változhatatlan, épp úgy nem változhatik meg, mint maga az Isten.

Mégis azt látjuk, hogy gyakran valamint a világi dolgokban, úgy a vallás dolgában is nagyobb ereje van a mások példájának mint az igazságnak és az okosságnak. Csodálatos, hogy egy ilyen tanult században is okos emberek is sok mesét és gyermekes dolgot isteni igazságoknak és tiszteletreméltó titokzatosságnak tartanak.

Ennek a vakságnak oka a szokás és az ebből származó előítélet, mely az igazság vizsgálatát eleve kizárja s a megállapított regulák szerint itéli meg, mi legyen igaz és nem igaz, — és így természetesen a tévelygés utjára jutnak az emberek.

A szokáshoz való ragaszkodás s az igazság előli, elzárkozás volt oka az egyházban támadt sok villongásnak is. És a sok disputának sem volt eredménye azon oknál fogva, hogy sok ember minden vizsgálódás nélkül beveszi azokat a tudományokat, a melyek bevétettek abban a társaságban és gyülekezetben, melyben ő él; és másrészt minden vizsgálódás nélkül — csupán a szokásnak hódolva — kárhóztatja azok véleményét, kik nincsenek oly nagy számban, vagy más gyülekezetben élnek. Így elfogultságukban még fel sem teszik a kérdést magukban, hogy vajjon nem ők vannak-e hibás értelemben s nem a másik részen van-e az igazság? S ha talán mégis volna valami kételemnek árnyéka bennük, könnyen megnyugtatták magukat azzal a gondolattal, hogy ők az általános felfogást követik s azon az uton járnak, melyen a többiek. És a világi haszon, mely néha ezt a felfogást követi, egészen meg-

*Bölongató lombja,
Kis tornyunk harangja, —
Pásztor furulyája, —
A nyájnak kolompja ...*

*De ha nem volna más,
A mi a lelkeket
Vissza-vissza hitja:
Oda köt, oda hí
— Tán' még a mennyből is —
Édes anyám sirja ...*

Tóth Gyula.

A kis Demeter Mária története.

Volt egy életerős fa. Repkény övezte. Dus lombzat koronázta. Aztán gyökereit megőrölték a férgek. Pusztult. Veszett. Kidőlt. Esésében összetörte a repkényt. Koronájának egy levelét felkapta a szél. szárnyain elvitte messze, idegenbe. A levelke küzdött életéért. Mindhiába ... Nem tudta megharcolni a létfentartás nagy harcát. Hazament meghalni. És meghalt. Szó-

moruan zugnak a harangok. Siratják a kis levelecskét. A szerencsétlen Demeter Mária.

*

Apja valamikor jó napokat látott. Volt szép családja. A gabona ujat ért hombárjában. Udvaráról hat czimeres ökör járt ki. Süket fülekre soha nem találtak nála a harangok hívogató szavai. Az ige magvai termékeny talajra hullottak szívében. És az Isten meg is áldotta mind a két kezével.

Nem sokáig tartott. Csakhamar megverte mind a két kezével. Mintha terhére lett volna, hogy az Istennek jóvolta így felmagasztalódott fölötte. Kerülte az Isten házát. Annál gyakrabban látogatta a korcsmát. S a korcsmáros feleségét, Jutkát.

Földjei parlagon heverték, hombárja kongott az ürességtől; istálója lassan-lassan kiürült, ajtaján kopogtatni kezdett a szükség, az inség.

Hiába kérte, intette nem egyszer a tiszteletes ur, hogy térjen jó utra, a mig nem késő. Mindannyiszor durva röhejjel felelte — a korcsmára mutatva — ez a templom, nem a hol az ur papol.

győzi őket arról, hogy a lelki előmenetelt és igazságot is azon a részen fogják találni, a melyen a külső előmenetelt találták. Tehát a szokáshoz való ragaszkodás gátját veti az igazság megismerésének s azon a helyes meggyőződés felépülésének.

Az anyaszentegyházban való jó rendnek helyreállításában is a legnagyobb akadály a szokás. Mert még a leghasznosabb törvények és rendeletek is veszedelmes ujitásoknak tartatnak, ha a bevett szokással meg nem egyeznek. Ellenben a haszontalan, sőt rossz szokások is szentesítesek rendelkezéseknek tekintetnek, mihelyt az idő és szokás megerősíti. Ha valaki valamely külső ceremóniát el mer hagyni, sokan már azt gondolják, hogy a keresztyén vallásnak fundamentumait háborgatja. Így esik meg, hogy a világos törvényteleniségek, melyeket minden okos ember átlát, századokig fennállanak és azokon változtatni, javítani nem lehet. „Az isten törvényét elnyomja a szokás és a mostani praxis meggyőzi az első keresztyének praxisát.“

A mások példájának és a szokásnak különösen az erkölcsök dolgában nagy a hatása. Kevés ember van, kit a sokaság példája el ne ragadna. Az emberek ugyanis azt gondolják, hogy a legvilágosabb és legszentségesebb kötelezőket is elmulaszthatják, mihelyt látják, hogy ha azokat megtartanák, el kellene távozni a szokástól. A kik az emberek gonosz és feslett erkölcsét kárhóztatják és az evangéliumi parancsolatokat akarják gyakorolni, a kik pl. nem káromkodók, a káromkodókat megfeddik, a kik nagy véteknek tartják a hazugságot és egyéb kötelezők megrontását, ezeket a világ gúnyos nevekké sőt vádakkal illeti. Ha magukat

Rohamosan haladt a lejtőn lefelé. A mértéktelenség férgel testileg-lelkileg megőrölték életfáját s a mely napon istentelen kezeivel nyomorékká verte szorgalmas, gondos feleségét, azon éjjel halva találták a koresma előtti árokban. Megölte a bűne. Családjának szépen fejlődő leveleit nem tudta gondozni a megtört repkény, a nyomorékká vert feleség. És az alig 12 tavaszt élt Márikát elsodorta az élet szele messze, idegenbe. Küzdeni a létfontartásért. — Harcolni a mindennapi kenyérért.

De a szerencsétlenségek zápora, mely milliókat és milliókat ver le azok közül, akik élni akarnak, leverte őt is; a csapások villáma, mely lesújtja a hatalmas tölgyet, lesújtotta őt is; a létfontartás küzdelme, mely gyakorta a kipróbált erőt is megtöri, megtörte őt is. Megtörve, összetörve ment haza kenyérért jajongó, rongyokba öltözött testvérkéi közé, nyomorék anyjához meghalni. És meghalt. Megölte az apja bűne.

*

Szomoruan zugnak a harangok. Panaszos hangjaik zokogva rázzák meg a temető szomoru füzeinek sűrű lombátorát. Siratják a szerencsétlen, kis Demeter Márikát.

Molnár Imre.

a Krisztus és az apostolok világos parancsolataival akarják menteni, amazok, kik a szokást követik, az *Írást* erőszakos magyarázatokkal és istentelen glossákkal addig csúrik-csavarják, míg annak értelme némiképp a bevett szokással meg egyezni látszik. A kegyesség el kell romoljon, a gonoszság pedig becsületben van és a gonosz emberek mindenütt felemelt fővel járnak, mint-hogy az ő részökön van a sokaság.

A Jézus Krisztus törvényével egyenesen ellenkező elveket nemcsak béveszik és elszenevedik az emberek, hanem még bünteleneknek is tartják azokat, egyedül azon az okon, mert az embereknek nagyobb része azokat helyben hagyja és követi, a mint ezt számtalan példa mutatja.

Alig lehet az evangéliumi törvénytelen el-
lenkezőbb dolgot gondolni, mint a milyen az az egészen testi és világi élet, milyent igen sok keresztyén él, a kik minden idejüket a világi kedvtelésekre fordítják; életüket heverésben, játékokban, gyönyörök hajhászásában, mulatságokban töltik el; kik semmit maguktól meg nem tagadnak, a kiknek minden gondjuk csak az, hogy kényükre élhessenek és mindenben kedvüket tölthessék. Az ilyen élet semmiképp sem egyezik meg a kegyességgel. De minthogy szokásban van az olyan emberek közt, kik magasabb osztályokhoz tartoznak, azért nehéz elhittetni azokkal, kik így élnek, hogy az életnek ez a módja nem jó és hogy ezt el kell hagyniok. Így a puha és erkölestelen életmódot, a tisztességgel ellenkező öltözeteket, a férfi és női nemből való ifju személyeknek igen szabad társalgását, a gonosz könyvek olvasását, a tisztességet és keresztyénséget sértő játékokat, botránkozató mulatságokat, a melyekben az ifjak olyan veszedelmes mételet szívnak be — mindezeket a szokással mentegetik az emberek.

A méltatlanságot el nem szenvedni, de másokon boszut állani, a maga előmentieért mindent cselekedni, azért mindennemű alakoskodást és alattomoságot elkövetni, a véleményt, szándékot eltitkolni és mások romlásával keresni saját előmenetelét: mindezek olyan nézetek, a melyeket az emberek minden tartózkodás nélkül gyakorolnak, mert a szokás és az emberek hibái, bűnös vélekedése azokat lábra kapatták. És azoknak, kik ilyen gondolkozástól vannak megvesztegetve, haszontalan dolog azokat felhozni, a miket az evangélium a békesség türetről, a másoknak megbocsátásról, alázatosságról, egyenes szívűségről, igazságról, szeretetről tanít. Az ilyen evangéliumi tanításra ügyet se vetnek, mert mást tanít — a szokás.

Ugyanezen az alapon azt állítják az emberek, hogy a közhivatalokban, kereskedésekben, mesterségekben és a különféle tisztségekben, mindazt megtehetik, a mit azok szoktak cselekedni, a kik ezeket a tisztségeket gyakorolják. Még az eskü ereje se tartóztatja vissza őket.

Különösen nagy hatása a magas állású személyek példája. Ebben a tekintetben a mélt-

tóság ugyanazt teheti, a mit a nagy szám; egy példának is akkora hatása van, mint a sokaság példájának. A mit a fejedelmek, főurak, magistratusok és derék emberek cselekesznek, mindazt ugyiszolván törvénynek tartja az emberek sokasága. S ha néhány kiváló állású ember valamit felkap, az tüstént szokássá válik, melyet követnek sokan, bármilyen vétkes szokás is legyen.

(Vége köv.)

Isten igéje.

Képpel.

Pál apostol Athénben.

Ap. Csel. XVII. 15–34.

Pál a legnagyobb apostola volt a keresztény egyháznak. Megtérése után lángelke minden erejével hirdette

a Krisztus evangéliumát. A világszerinti csöndességét, békéjét, boldogságát hozva áldozatul, azon fáradozott, hogy a keresztényen vallás az emberiség közkincsévé legyen. Bámulatos buzgósággal járta be a különböző országokat, hogy bizonyosságot tegyen a Krisztus evangéliumáról, mely „Istennek hatalma minden

hivőnek üdvösségére“ (Rom. I. 16.). Jártában gyülekezeteket alapított mindenfelé, majd tovább ment; de az egyszer megalapított gyülekezetről nem vette le gondját, hanem a féltő szeretet minden eszközével: kéréssel, fenyegetéssel, biztatással és ígéretekkel ápolta, gondozta. Eljutott *Athénbe* is, a régi Görögország e híres városába, melynek minden pontja egy-egy fényes emlékjel gyanánt állott, beszélve a tudni vágyó emberi lélek életéről. Szónokok, bölcsészek, művészek és államférfiak hazája volt Athén városa, hol annyi kérdést vetettek fel s oldottak meg az emberi ész módja szerint. — Telve volt e város gazdagsággal, szépséggel, melyek a lelket szívet mind elbűvölik, gyönyörrel töltik el — lekötik.

De Pál felháborodott e városban, lelke undorral telt el, „mivelhog látná, hogy a város

bálványokhoz ragaszkodott volna.“ Szóba ereszkedett azokkal, a kiket előtalált. Beszért az egyszerű emberekkel és bölcséssel. Sok mindenről hallott tőlük. De a miket hall, mind nem érdeklik őt. Az ő forró, mélységes benső élete csak egy kérdéssel foglalkozik, a leghatalmasabbal, a Krisztussal és az ő evangéliumával, csak egy kérdést tart méltónak a tárgyalásra, azt, hogy az emberek „az Istent megkeresnék, ha valami módon megtapasztalván, őket megtalálhatnák.“ Idegen beszéd, új kérdés volt ez az athéneiek előtt. Idegen Isten hirdetőjének láttatik lenni. A bölcsészek közül némelyek kicsinyléssel csacsogónak nevezik azért Pált. — De mégis! Hadd fejtse ki jobban! Felviszik a főtörvénykezési helyre (Areopagus), hogy beszéljen és értesse meg velök, hogy micsoda tudomány lenne ez!?

Athénben egy dühögő pestis alkalmával oltárt állítottak ezzel a felirattal: „*az ismeretlen Istennek*“, mert nem tudták, hogy melyik Isten haragszik rájuk. Ezen az oltáron aztán rendesen áldoztak, hogy azt az ismeretlen haragvó Istent kiengeszteljék.

— Mikor Pál a felhívásra előállott, hogy az új tudományt megmagyarázza, így szólt: „Athénebeli férfiak, az ismeretlen Istent, a kit ti nem ismervén, tiszteltek, azt hirdetem én nektek.“ Aztán föltárta előttük az Isten mindenhatóságát, mindenütt jelen valóságát, ki teremtette a világot és mindeneiket, a melyek e világban vannak, ki bizony nem messze vagyont mindenikümtől; fölmutatta nagyságát, gazdagságát, ki nem szükölködik semmiben, hiszen ő ad mindeneknek életet, lehetet és mindene-

ket; rámutatott arra a szeretetre, melylyel Isten az ő bölcsességének tanácsai szerint a föld színén mindeneiket elrendel, az embereket pedig Istennek nemzetségévé tette. Ez Istenben élünk, mozgunk és vagyunk — mondja Pál — ki nem lakik kézzel csinált templomokban és a kit nem lehet hasonlatosnak állítani aranyhoz, ezüsthöz vagy kőhöz, mesterséges faragáshoz vagy emberi találmányhoz.

Az Isten nem ismeretlen. A tudatlanság kora elmúlt. „A te világosságod által látunk világosságot, Uram!“ Egy fényes kijelentés adatott nekünk a Jézus Krisztus által, kit az Isten feltámasztott a halálból. Hozzá kell mennünk; az örök életnek beszéde vagy onna. Ő nála tanuljuk meg, hogy a mi igaz és állandó boldogságot teremt, az nem más, mint a jóltevés, bocsánat, önfeláldozás, *sszeretet*, amaz isteni erő, mely az eget és földet, az Istent és az embert összeköti.

A tudatlanság elmúlt. Annak idejét elhallgatván az Isten, mostan minden embereknek nyíltan hirdeti, hogy megtérjenek. — Ha szived érzései eltompultak s lelked békét, nyugodalmat nem talál a világ zajában, ha bálványimádásoddal megbotránkozásra szolgáltattál okot, ha azt szeretted, mit megvetned kellett volna s félelem száll meg ezért téged: térj meg. Az Istennek igaz imádása a Jézus Krisztus által mindazt megadja, a mi a szívet boldoggá, az életet örökkévalóvá teszi.

Nyári alkonyon.

*Mint egy gondos és hű dajka
A szendergő kisedre ;
Fátyolát a nyári alkony
Terítgeti a földre.*

*Félte, óva takargatja
Azt a sok drágaságot,
Melylyel a jó égi atya
Oly gazdagon megáldott.*

*Az arany kalászos mezőt,
Honnán pitypalaty szava
Biztatja a fáradt munkást,
Békén térjen már haza.*

*Elég volt a napi munka,
Hullott elég verejték ;
Aludjék csak szép csendesen,
Virasztani fog az ég.*

*Órködik, míg kipihen,
A nap fáradalmait,
Ki oly gazdagon megáldott,
Míg a hajnal újra int.*

Ferencz Samu.

Világ krónika.

Az angol-búr békesség, mint az ujságok írják még maig sem állott helyre teljesen, s attól lehet tartani, hogy egyhamar nem is fog ez megtörténni. A most Európában levő búrvezérek viselkedéséből egyáltalában nem látszik az,

mintha ők a dolgok jelenlegi állásában megnyugodtak volna. Egyik búrvezér a búrbarát „Délafrikai Egyesület“ őket üdvözlő képviselőjének beszédére ezeket válaszolta:

„Nem akarok sokat beszélni, mert ránk nézve most az a legjobb, ha a fennforgó körülmények között hallgatunk. De belsőleg a leghatározottabban meg vagyunk elégedve, hogy tudjuk, hogy titeket a jövőben számíthatunk. Mi ezt az ígéretet elfogadjuk és a jövőnk érdekében szívünkbe zárjuk“.

Hollandia fővárosában egy másik búrvezér a fogadó küldöttség beszédére így válaszolt:

„Ez a fogadtatás a mi vigasztalásunk. — Bár csak mielőbb elérkeznék az az idő, a midőn megmondhatjuk azt, a mit mondani akarunk! stb“ —

Bizony nehéz egy szabadságszerető népet rabigába hajtani!

Franciaországban már régóta nagy zavarok vannak. Arról van ugyanis szó, hogy társulatok és egyházak csak olyan iskolákat tarthatnak fenn, melyek az állam-kormány kívánalmainak teljesen megfelelnek és annak ellenőrzési jogát elismerik. Bizonyára volt oka a francia kormánynak e törvény meghozására. Azonban a pápista szerzetrendek és apácák nem hajlandók a részükről sértőnek állított kívánalmaknak megfelelni, az erélyes francia miniszterelnök pedig egymásután esukatja be iskolájukat. Természetesen nagy most e miatt a pápista barátok elkeseredése. A népet ellenállásra izgatják, s foly a harc katonaság és nép közt mindenfelé. A barátok pedig minden pápista eszközt megragadnak, hogy a nép dühét, ellenállási kedvét fokozzák. Ezen eszközök között természetesen igen nagy szerepet adnak a babonának. A minap egy leányt biztattak föl — mert kétségtelen, hogy ez is az ő művük volt — hogy széjjeljárva, hirdesse mindenfelé, hogy őt Isten küldötte a francia nép megszabadítására. Nem sokáig járhatott. A rendőrség gyorsan elfogta és elhelyezte az örültek házában. Érdekes, hogy a katonaság is a pápisták pártján áll és többször megtörtént immár, hogy egy-egy magasabb rangú tiszt, semhogy ellenük kénytelenítették tenni valamit, inkább lemondott állásáról. — Kíváncsian várjuk, mi lesz mindezeknek a vége. —

Hazai krónika.

Kossuth Lajos születése 100-ik évfordulójának megünneplésére országszerte nagyban folynak a készülődések. A jövő hónapban lesz a századik évforduló, De hogy mikor, azt biztosan nem lehet tudni, mert a zempléni megyei monoki evangélikus egyházközségnek az az anyakönyve, melybe Kossuth apánk születési esete bejegyzetett, az 1810-iki nagy tüzvész alkalmával odaégett. Maga Kossuth Lajos sem tudta, csak ugy

mondotta, hogy körül-belül 1802. szeptember 16 és 19-ik napja között, legnagyobb valószínűséggel 19-én. Esetleg még valamikor kiderülhet a dolog, de most nem ez voltaképpen a lényeges, hanem inkább az, hogy minden magyar ember mélyen szívébe zárja a magyar szabadság nagy apostolának dicső emlékezetét, s ha ünnepélyt rendeznek, legyen az a nagy férfiú emlékéhez teljesen méltó ünnepély.

Egyházi élet.

Magyar református ünnepély Szász-Sebesen. Szász-Sebes város református magyarsága a napokban szerény, de megható ünnepek között tette le most épülő templomának zárkővét. Nevezetes momentum ez abban a sötét vármegyében, hol a különböző nemzetiségek nyíltan utját állják minden olyan törekvésnek, melyben a legparányibb magyar irányu vonatkozás van. Evek óta fáradozik már az ide beékeltek csekély számu magyar református elem, hogy vallásának gyakorlására templomot építsen s ezzel a sokszor sárba tiport magyar eszmét is kifejezésre juttassa. És ki tudja meddig húzódik az akció, ha nem akad kebelében egy áldozatkész lelkes hívő, Szakács László egyszerű iparos személyében, ki önszorgalmával szerzett vagyonának egy részét, — 20 ezer koronát — adott magyar református célra. Hanem a későbbi küzdelmeknek ez volt még csak az igazi szikrája, mert szász testvéreink millió aranyért sem voltak hajlandók talpalatnyit is adni abból a szép Királyföldből, melyet nekik őseink ingyen, számos kiváltságokkal azon feltétel alatt adtak, hogy csak jó hazafiak s velünk együttérző polgárok legyenek. A küzdelem hevében állott aztán az ügy élére dr. Bartók György püspök, ki főpásztori gondoskodásával dülőre terelte a kérdést, a mennyiben csekély 500 kor. költséggel sikerült a kincstártól 1400 □ öl telket vásárolni. Segítő munkatársra volt Benedek Károly alvinczi lelkész, az új „Egyház“ szervezője, adminisztrátora, ki a lelkesedés valódi buzgalmával szegődött az ügy szolgálatába, csak hogy otthont létesítsen a hajléktalan gyülekezetnek. Végre Isten dicsőségére, a magyar eszme diadalára épül már a templom, melynek zárkővét a leg-egyszerűbb házi ünneppel ma tette le a hívők kis serege. A zárkőletétel előtt az egyházmegye esperese dr. Elekes Viktor élén diszközgyűlés volt, honnan az épülő félben levő templomhoz vonultak. Benedek lelkész szívet-lelket megható imája és Elekes esperes alkalmi beszéde hallatára, a hit és hazaszeretet lángja ragyogott a mélyen megilletődött hívők arcán. És kézzől-kézre járt a kalapács, mondván szebbnél-szebb jelmondatok a zárkő elhelyezéssel, melyhez mi is azzal járulunk, hogy virágozzák e kicsiny Egyház, Isten, Haza és Király iránti szeretetben idők végezetéig.

Vegyes hírek.

Péter-fillér. Ezen a czimen a most folyó esztendő első felében hat millió ötszázezer koronára rugó összeg folyt be a római pápa pénztárába. Nem akarjuk sajnálni tőle ezt az összeget, hiszen neki is élni kell szegénynek, (!) de ha a világ sok szerencsétlenjeire, árváira, nyomorult özvegyeire gondolunk, azt kell mondanunk, hogy annak a nagyocská összegnek fele, ezeknek sok könnyét törülte volna le, s talán az Isten is kegyesebb szemekkel nézte volna a nyomoruság enyhítésére adakozó jó sziveket, mint az ilyen, hegyet a völgyből töltögető embereket.

Rohamosan halad a világ. Nagyobb városokban már kezd mindinkább letűnni a petroleum lámpák dicsősége, helyüket a fényes gáz- és villany-lámpák foglalják el. Azt hinné az ember, hogy valami régi találmány lehet az a petroleum-lámpa. Pedig még nagyon is fiatal. Csak ennek a hónapnak elején halt meg az az ember, a ki Amerikában az ilyen lámpát föltalálta. Az öreg 84 esztendőt élt, tehát a petroleum-lámpa életkora eddig még annyi sincs, mint egy emberi életkor,

A játékszenvedély áldozata. Menyasszonyát akarta meglátogatni egy messze idegenbeli ifju. Meg is tette. Azután pedig elment más országba, s ott veszedelmes nyerészkedő játékba kezdett. — Nem volt szerencséje. Csakhamar minden nála lévő pénzét elvesztette. Irt haza, a tengeren túlra pénzért. Küldöttek. Azt is elvesztette. Hazulról többet már nem kérhetett. Irt a menyasszonya atyjának, hogy küldjön neki egy jókora összeget. A leendő após azonban pénz helyett egyszerűen csak egy levelet küldött, a melyben tudtára adta, hogy lányát nem adhatja hozzá feleségül. A könnyelmű ifju nem bírta ki e nagy csapást. Kétségbeesetten fölakasztotta magát. — Ifjak, jól vigyázzatok! — Ime, a bűnöl, kétségbeesett, megsemmisít. — Az erény, a komoly munkaszeretet, Isten gondviselésébe vetett, szilárd bizalom boldoggá teszen! — Válasszatok!

A csodakút. Dudrava felvidéki községben történt, hogy Kavornya Mihály odaváló lakós az erdőből hazafelé tartva, a faluszélén levő kútba egy tüzes csóvát dobott be, hogy megtudja meddig ér a kútban a víz. A hogy a tüzes csóva leért, nagy robbanás hallatszott, a kútból kékes lángok csaptak fel. A megrémült ember

fellármázta a falubelieket, a kik valami csodás dolgot tulajdonítottak az egyszerű természeti jelenségnek. A szolgabíró elrendelte, hogy a kútat be kell tömni, hogy ezzel a kúthoz való zárandokolások megszűnjenek. A nép azonban ellenállott és a kirendelt csendőröknek fegyverüket is használni kellett, miközben Petrisán Antal és Bosnyák Vincze súlyosan megsebesültek. A nép erre szétfutott s aztán a kútat betömték. — Milyen nagy még igen sok helyen a nép tudatlansága. Igazán, itt az ideje, hogy tanuljunk, ismereteinket gyarapítsuk. Dubravai atyánkfiai is, ha tudták volna, hogy az a kútból fölcsapó láng egyszerűen a mély kútakban képződni szokott, gyulékony, mérges gáz volt, mely a kellő óvatosság nélkül bele jutott embert is megöli, tehát nem valami ritkaság számba menő Isten csodája volt, — nem tették volna ki magukat más, értelmesebb emberek gunyjának, vagy jobban mondva, szánakozásának, s ez egyszerű dologból vérontás sem származott volna.

Örömmel adunk hirt arról, hogy a tekei ref. nőegylet ismét szép jelét adta egyházas hitbuzgalmának és áldozatkészségének, a menyinyiben az egyházközség szép új toronnyal ellátott és kijavított templomát egészen bekerítettte, melynek értékét eddig 300 koronára lehet becsülni. A földmunkálatok, diszitések is nemsokára egészen elkészülnek.

Az ifjusági irdalom ellenőrzése. Üdvös intézkedést tett *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter. A miniszter ugyanis elrendelte, hogy minden állami és községi elemi és ismétlő-iskolában, a hol ilyen még nem volna felállítva, ifjusági könyvtár állítandó fel a tanulóknak, s esetleg a tanulók szüleinek is használatára. E könyvtárak berendezését illetőleg a miniszter „Népiskolai ifjusági könyvtárakat intéző bizottság“-ot szervez, a melynek hivatása lesz minden, eléje terjesztett ifjusági könyvet tüzetesen megvizsgálni, hogy gyermeknek való-e, hazafiság, magyar nemzeti érzés, felekezeti türelem, jó erkölcs és különösen helyes, jó magyar irány tekintetében nem esik-e kifogás alá? A melyik könyv aztán megüti a mértéket, azt besorozzák a népiskolai könyvtárak számára kiválogatott könyvek közé, s e könyvtáraknak csak is ezek közül a kiválogatott ifjusági munkák közül szabad könyveit beszerezniök. Természetesen a bizottság csak azokat az ifjusági könyveket fogja megvizsgálni, a melyeket a kiadók tömegesen fognak bírálattal végett a bizottság elé terjeszteni.

Rákóczi kiállítás Kassán. Esztendőre, 1903-

ban lesz kétszáz éve annak, hogy *II. Rákóczi Ferencz* kurucz tárogatói a Beszkidek alján megharsantak s hogy a „*Recrudescunt vulnera gentis Hungariae*“ gyujtó szólamai a magyar nemzet elnyomott közérzését lánggra lobbantották. — Kassán a „*Felvidék fővárosában*“, a Rákócziak egyik legkedveltebb tartózkodási helyén most mozgalom indult, hogy a kurucz szabadságharcz kétszázéves fordulóját méltó módon megünnepeljék. — Rákóczi-kiállítást akarnak rendezni egykoru ereklyékből, a mely az 1670-ben kezdődő s a szathmári békével végződő szabadságmozgalmakról plasztikus és tanulságos képet adjon a szemlélő utókor kegyeletének. — Méltó emlékezés illeti meg a fejedelmet, a ki nemcsak Magyarországnak, de talán korának is legnagyobb idealistája volt, s a kinek varázslatos egyéniségét a magyar szívek „Rákóczi kultusza“ immár százados történelmi zománczczal övezte. — A kiállítás védnökségét eddig: gróf *Apponyi Albert* a képviselőház elnöke, dr. *Bubics Zsigmond* Kassa tudós püspöke, gróf *Csáki Albin* a főrendiház elnöke, gróf *Károlyi Sándor* és gróf *Zichy Jenő* valóságos belső titkos tanácsosok vállalták el. — Ezen hazafias vállalkozás sikeressé tétele érdekében a kiállítás előkészítő-bizottsága már ezuttal felkéri mindazokat, kik a Rákóczi-korra vonatkozólag (1670—1711.) bármilyen ereklyék felett rendelkeznek, hogy az ereklyék átengedésével járuljanak hozzá a kiállítás arányainak impozánssá tételéhez és sziveskedjenek ebbeli szándékukat *Gerlóczy Gézával*, mint az előkészítő bizottság elnökével (Kassa, Fő-utca 4.) közölni, hogy a bizottság a kiállítás méreteiről a kellő tájékozást megszerezhesse és a megfelelő intézkedéseket megtehesse. Köszönettel vesz a bizottság oly értesítést is, mely felvilágosítást nyújt arról, hol található a kurucz szabadság mozgalmakra vonatkozó ereklyék.

A kolozsvári egyházközség Magyar-utcai temploma melletti papi állására a kitűzött határidőig a következő lelkesítők aai adták be pályázati kérvényüket: *Jancsó Lajos* m.-ujvári, *Bitai Béla* csikszeredai, *Kovács Sándor* m.-ilyei, *Bácsi Gyula* mérai, *Dr. Vásárhelyi József* makádi, *Molnár Lőrincz* kolozsvár-hidelyei, *I. Irsay József* ördög-kereszturi, *Péchy Árpád* brassói, *Csia Kálmán* etédi, *Zsigmond Károly* hosszufalusi, *Egerházy Lajos* uj-tordai, *Z. Kiss Sándor* rettegi és *Koréh Endre* erzsébetvárosi lelkesítők. A pályázati kérvények még e hét folyamán átvizsgálatnak, úgy, hogy a következő vasárnapon a választhatók nevei valószínűleg kihirdettetnek és a választás a törvényszabta legrövidebb határidő alatt megejthető lesz.